

Den 11 maj 1950 får paret Evelyn och Paul Trent i McMinnville, Oregon, syn på något ovanligt. Uppe i skyn svävar ett metalliskt skivformat föremål. Paul tar två fotografier av föremålet – och bilderna har därefter gäckat och fascinerat människor i hela världen.

Gåtan: Varifrån kom spökraketerna?

Publicerad 2 jul 2016 kl 08.52

Topphemliga dokument, gryniga fotografier från jordens alla hörn och tusentals övertygande berättelser har kantat ufots historia.

I Sverige har vittnesmål om "spökraketer" förbryllat experter och vittnen sedan de första observationerna gjordes 1946.

När Internationella ufo-dagen firas i dag, är det för att uppmärksamma mysterier som gäckat såväl myndigheter som ufologer i årtionden.

Redan i antikens Rom rapporterades det om oförklarliga föremål i skyn. Över hela jorden finns lämningar, bilder och dokumenterade vittnesmål från personer som sett föremål på himlen de inte kunnat förklara. Och världen över väljer en del personer att förklara extraordinära händelser med att utomjordingar tagit sig till vår planet.

När begreppet ufo kommer på tal förs tankarna lätt till scener ur "Independence day" eller någon annan film där ett flygande tefat och utomjordingar spelar en avgörande roll. Det är inte så konstigt. Den moderna ufo-bilden präglas rejält av den så kallade Roswell-incidenten – som också är orsaken till att den internationella Ufo-dagen infaller i dag, den 2 juli.

ler av hur utomjordingar skulle kunna se ut.

Foto: AXEL ÖBERG

Roswell förändrade allt

Den 24 juni 1947 fick piloten Kenneth Arnold i delstaten Washington, USA, syn på något han beskrev som nio flygande halvmånformade objekt som rörde sig orymiskt likt ”tefat som studsar över vatten” vid Mount Rainier. Händelsen fick stor spridning och medier kom att beskriva föremålen som just flygande tefat.

Plösligt började flera personer runtom i USA höra av sig till myndigheter med sina observationer av flygande tefat. Bara en vecka senare upptäckte en bonde i Roswell, New Mexico, vad som verkade vara vrakrester från något som kraschat på hans mark. Han kontaktade polisen, och lokaltidningen rapporterade att man hittat ett flygande tefat.

Myndigheterna gick sedan ut med en korrigerigering – det var en väderballong som påträffats. Därefter hemligstämplades utredningen och spekulationerna tog fart. Händelsen har kommit att kallas för Roswell-incidenten. Trots grundliga utredningar och att amerikansk militär släppt tidigare hemligstämpelat material i ärendet där det framgår att fyndet var en spaningsballong från det hemliga militärprojektet Mogul, är flera personer övertygade om att det var utomjordingar som kraschade med sitt tefat utanför Roswell den 2 juli för 69 år sedan.

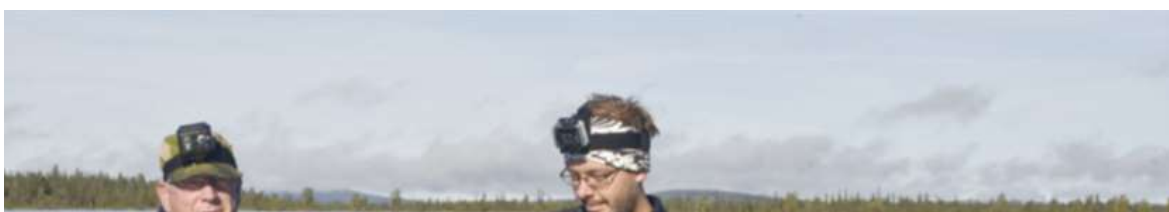
Det är också därför begreppet ufo för tankarna till formen av ett flygande tefat.

Men begreppet ufo betyder kort och gott oidentifierat flygande föremål. Termen etablerades av amerikansk militär på 1950-talet. Hittills har inget föremål identifierats som en utomjordisk farkost. Men det finns en rad observationer som inte kunnat avfärdas som ett naturfenomen eller bluff – och som därmed fortfarande är ufon.

Roswell Daily Record rapportade om incidenten.

Foto: AXEL ÖBERG

mon Kenttä, båda från Kiruna dyker i sjön Nammajaure i Muddus Nationalpark på den här arkivbilden för att söka spår efter en spökraket som sågs landa på sjön are som med ultraljudsteknik ger en tredimensionell bild av sjöbotten. Foto: ERLAND SEGERSTEDT/SCANPIX

"Spökraketerna" i Sverige

Försvarsmakter världen över utreder med jämna mellanrum trovärdiga observationer av ufon. I en rad länder finns det dessutom ufo-organisationer, där medlemmarna ägnar sin fritid åt att samla in observationer av ufon och utreda dem.

Den ideella organisationen Ufo-Sverige tar emot tips och utreder ufo-observationer. Sedan starten på 1970-talet har en rad fall hängt kvar och gäckat dess medlemmar. Ett av de mer intressanta är de så kallade "spökraketerna" som observerades 1946 – men har fortsatt att observeras långt efteråt.

Man såg cigarrformade föremål som flög över land. Militären satte till en kommission för att utreda vad det var som flög över Sverige.

– En enorm våg av observationer gjordes över Sverige. Det var väldigt tydliga och bra observationer. Man såg cigarrformade föremål som flög över land. Militären satte till en kommission för att utreda vad det var som flög över Sverige, säger Clas Svahn, internationellt ansvarig inom Ufo-Sverige.

Clas Svahn, som till vardags är journalist på DN, har tillsammans med sina kolleger i föreningen intresserat sig för fallet med spökraketerna.

Försvarsmakten utredde händelserna och kunde hitta förmodade spår från dem vid en av nedslagsplatserna – men inga rester från raketerna.

– Det här är väldigt fysiska observationer, med flera vittnen. Det är ingen tvekan om att det här är fysiska föremål. Men var kommer de ifrån och vem skickade i väg dem? Jag har inte det svaret och det är en del av ufo-gåtan. Det är väldigt svårt att se en enkel förklaring på det, säger Clas Svahn.

Clas Svahn.

1986 fick Svahn ta del av försvarets dokument om spökraketerna. Svahn ringade in en observation i sjön Nammajaure i Muddus nationalpark i Lappland som särskilt intressant. Det var 1980 som ett par fjällvandrare blev vittnen till hur ett okänt föremål – som de trodde var en kryssningsmissil – slog ner i sjön och sjönk.

Försvaret gjorde utredning

Totalförsvarets forskningsinstitut, då FOA, gjorde en utredning av fallet i Nammajaure men hittade ingen förklaring. Misstankarna riktades visserligen initialt mot Sovjetunionen. Men det gick inte att

slå fast, och det finns mycket som talar emot den teorin.

December görs en tredje expedition till sjön för att dyka vid de punkter man fick träff på.

Ufo-Sverige har genom insamlingar skramlat ihop till två expeditioner i sjön Nammajauze. Hittills har man inte hittat det man sökt efter. Vid första expeditionen upptäckte man att sjöbotten var täckt med ett så tjockt lager dy att man inte skulle hitta någonting. Gång nummer två skannade man av botten med en markradar och fick flera intressanta utslag.

I december görs en tredje expedition till sjön för att dyka vid de punkter man fick träff på.

– Hittar vi ett fysiskt föremål av något slag, så är jag nöjd, säger Clas Svahn.

Expeditionerna har filmats och går att följa i dokumentären "Spökraketerna". Självt tror Svahn att det rör sig om en raket från ett militärt experiment.

Ufo-Sverige tar emot drygt tre tips i veckan med vittnesmål och bilder. Men det är bara en handfull av observationerna som inte får en förklaring.

– Det kan vara olika skäl till det, oftast handlar det om vi inte har tillgång till tillräcklig information. Det är bara något enstaka fall om året som är riktigt intressant, säger Clas Svahn.

Bildtipsen har ökat rejält

Efter mobilkamerans intåg har också antalet bildtips ökat rejält. Men det är ytterst få bilder som är intressanta.

– Det allra mesta vi får in är ljusfenomen nattetid, sedan får vi in väldigt mycket bilder nuförtiden. Men det är till allra största del bilder där folk har hittat fenomenen i efterhand. Det är nästan alltid samma saker: det är reflektioner i linsen, insekter som flugit förbi i fotoögonblicket eller fåglar, säger Johan Gustavsson, ansvarig för rapportcentralen på Ufo-Sverige.

Därutöver tillkommer klassiska felkällor som den starkt lysande stjärnan Sirius, flygplan och kondensstrimmor – samt nya tillskott som thailykter och drönare. Slutligen försöker bluffmakare att sprida sina alster.

Förr var det vanligt att folk kastade upp saker i luften och tog kort. Det kan vara svårt att avslöja, så det blev vittnesmålet man fick gå igenom ordentligt.

– Förr var det vanligt att folk kastade upp saker i luften och tog kort. Det kan vara svårt att avslöja, så det blev vittnesmålet man fick gå igenom ordentligt. Nu vanligare att man sitter på kammaren och mixtrar, säger Clas Svahn.

Undersökningsarbetet i Ufo-Sverige har inte mycket gemensamt med populärkulturens rafflande jakter på utomjordingar. Men de mer svårlösta mysterierna – så som spökraketerna – räcker gott och väl för att hålla Clas Svahn intresserad:

– Jag är nyfiken på hur världen fungerar. Jag är nyfiken på hur folk fungerar. Jag vet en hel del om fysiska fenomen, som inte behöver vara jättekonstiga. Men jag vill veta vad som egentligen ligger bakom en observation, säger han.

Svenska ufo-observationer

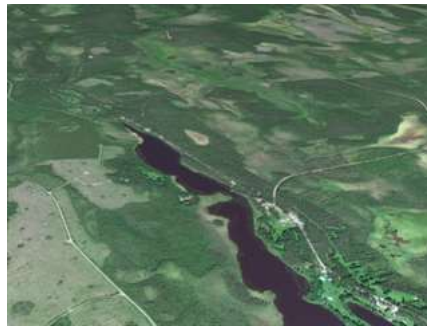
r av en "spökraket" som sågs landa i Kölmjärv 19 juli 1946. Arkivbild.

Foto: WIKIMEDIA COMMONS

19 juli 1946, Kölmjärv utanför Överkalix.

Oberoende vittnen rapporterar att de sett avlånga projektiler slå ner i fyra sjöar i Norrland. Tre av sjöarna ligger i Norrbotten och en i Hälsingland. Försvarsmakten söker av sjön Kölmjärv och hittar en detonationskrater, men inga rester av föremålet.

Rapporterna om cigarrformade flygande föremål fortsätter att strömma in under 1946 och kom att kallas spökraketer. Liknande observationer har gjorts löpande sedan dess. En av dem inträffade 1980 i sjön Nammajauve, som Ufo-Sverige valt att undersöka.

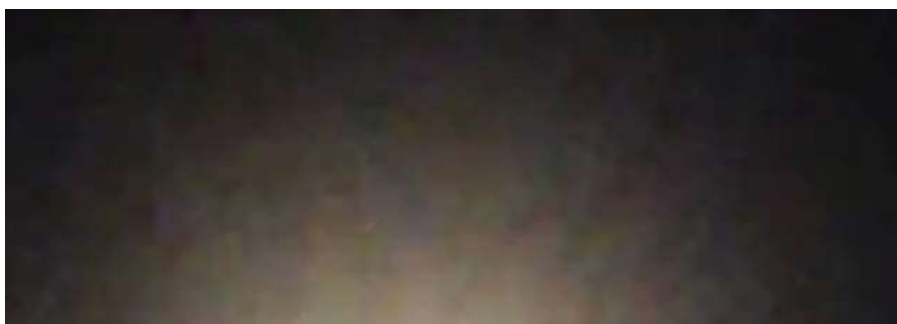
Kölmjärv utanför Överkalix.

12 oktober 2003. Lismajärvi utanför Moskojärvi, norr om Gällivare.

Två män hör ett frasande ljud vid sjön Lismajärvi. Männen får syn på ett starkt ljus cirka 200 meter upp i luften som rör sig. Objektet har ringar kring sig och vittnena beskriver att det pulserade i vitt och rött i kanterna. En av männen tar en mobilbild på föremålet. Ufo-Sverige har via radarbilder kunnat slå fast att det fanns ett flygande föremål vid den tidpunkten i området. Föreningen ser en möjlig förklaring i att det kan vara en helikopter.

29 oktober 2010. Utanför Arvika i Värmland.

Ett par som färdas i bil möts plötsligt av ett ljusklot. Enligt paret pressas bilen åt sidan när klotet passerar dem. Radio och instrumentbelysning i bilen slocknade temporärt. Genom bakrutan ser de hur klotet fortsätter bort.

Ljusfenomenet ovanför Mariatorget i Stockholm.

Foto: UFO-SVERIGE

13 augusti 2015. Mariatorget på Södermalm i Stockholm.

En man upptäcker ett starkt ljussken vid 23-tiden på kvällen. Ljuskällan, som han beskriver som klotformad, tycks sväva strax ovanför grannhuset. Mannen filmar delar av händelsen med sin mobil. Han uppger att ljuset sedan flög bort över takåsarna.

Andra kända ufo-observationer

En av Paul McMinnvilles klassiska bilder från McMinnville.

Ufobilderna i McMinnville

Den 11 maj 1950 får paret Evelyn och Paul Trent i McMinnville, Oregon, syn på något ovanligt.

Udde i skyn svävar ett metalliskt skivformat föremål. Paul tar två fotoørafier av föremålet – och

bilderna har därefter gäckat och fascinerat människor i hela världen.

Flera bildanalyser har gjorts. Skeptiker menar att fotografiet i själva verket föreställer ett föremål som hänger från en vajer, en teori som förts fram är att det rör sig om en sidospegel från en lastbil.

Paul och Evelyn, som aldrig tjänade några pengar på sina världsberömda bilder, var själva övertygade om att de sett ett ufo ändå fram till deras död i slutet av 90-talet.

Piloten Felix Moncla försvann medan han undersökte en observation.

Foto: WIKIMEDIA COMMONS

Piloten som försvann

Kvällen den 23 november 1953 syntes ett oidentifierat, flygande föremål på radarn över Övre sjön som ligger på gränsen mellan USA och Kanada. Den amerikanska flygbasen Kinross i Michigan reagerade. Piloten Felix Moncla skickades mot platsen i sitt jaktplan för att undersöka föremålet. På radarn syntes ufot och Monclas plan närma sig varandra. Till slut "smälte de samman" till en enda punkt – som sedan försvann.

Den officiella amerikanska versionen uppger att ufot i själva verket var ett kanadensiskt stridsflygplan. Enligt den versionen kolliderade inte planen. Däremot ska Moncla själv ha kraschat ner i sjön. Kanadensiska myndigheter har vid flera tillfällen uppgett att något sådant tillbud inte inträffat.

Endast delar av vad som tros vara flygplanet har hittats.

Ufot i New Mexico

Den 24 april 1964 blir flera personer runtom i staden Socorro, New Mexico i USA, vittnen till ett märkligt flygande föremål på himlen och höga ljud. Polisen Lonnie Zamorra uppger i sitt vittnesmål att han sett ett stort metalliskt föremål som stod på balkliknande ben. Strax därpå sköt en blåaktig låga ut från objektets botten varefter det steg och försvann. Observationerna har inte fått en förklaring, men flera teorier har presenterats – allt ifrån att det rörde sig om en så kallad klotblix till att Zamorra ljög om sin observation.

Incidenten i staden Socorro, New Mexico i USA, blev snabbt en nyhet.

200 personer såg ufo i Melbourne

I australiska Melbourne inträffade något mycket märkligt den 6 april 1966. Mitt på ljusa dagen blev

över 200 personer vittnen till hur ett flygande, silverfärgat föremål landade i närheten av en högskola.

Flera studenter gick ut för att titta närmare på den märkliga farkosten. Vittnen hävdar hur de såg farkosten lyfta igen och försvinna mot himlen i mycket hög fart. Varken de närliggande flygplatserna eller militären har kunnat koppla ihop händelsen med något plan som lyft eller landat vid den här tidpunkten. Händelsen är en av Australiens mest omskrivna och omdiskuterade ufogåtor.

Skeptiker menar att det kan ha varit ett militärt experiment, en höghöjdballong eller en fallskärm som personerna fått syn på.

Flygplatsanställda ser flygande tefat

Vid 16.30-tiden den sjunde november 2006 får tolv flygplatsanställda syn på ett tefatsformat objekt ovanför flygplatsen O'Hare i Chicago. Farkosten har beskrivits som mörkgrå - utan varken märken eller ljus. Enligt vittnena ska farkosten sedan ha flugit iväg i hög hastighet och lämnat ett hål i molnen efter sig. Amerikanska luftfartsmyndigheten bedömer att observationen var ett väderfenomen.

Max Sohl Stjernberg
max.sohl@expressen.se

Ansvarig utgivare: [Thomas Mattsson](#)
Redaktör i tjänst: [Victoria Petersson](#)

Telefon till redaktionen: 08 - 738 30 00
Tipsa oss: via mobil 71717 eller mejla 71717@expressen.se
Mejla redaktionen: redaktion@expressen.se
[Anmäl till Pressombudsmannen](#)

© AB Kvällstidningen Expressen